

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان
قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه‌ای

برنامه راهبردی قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه‌ای

تدوین: قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه‌ای

اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

صفحه

عنوان

- مقدمه
- شناسنامه کمیته راهبردی قطب
- بیانیه رسالت
- چشم انداز
- ارزش های قطب
- تحلیل وضعیت فعلی قطب
  - محیط داخلی
  - نقاط قوت
  - نقاط ضعف
  - محیط خارجی
  - فرصت ها
  - تهدیدها
- موضوعات راهبردی
  - موضوع (۱) راهبری نظام مند قطب
  - موضوع (۲) آموزش و پژوهش
  - موضوع (۳) ارتباط با صنعت و جامعه
  - موضوع (۴) تعاملات بین المللی
  - موضوع (۵) منابع مالی و ساختارها
  - موضوع (۶) منابع انسانی

مقدمه:

برنامه ریزی فعالیتی پویا و هدفمند می باشد که از ویژگی هایی مانند تداوم، جامعیت، قابلیت اجرا و تناسب با توانمندی های سازمانی و همچنین آگاهی، دقت، تجزیه و تحلیل از شرایط بیرونی و درونی سازمان برخوردار می باشد. از خصوصیات اصلی یک برنامه ریزی استراتژیک قابلیت تطابق با نیازهای آینده و پاسخگویی به تحولات و انتظارات محیط بیرونی سازمان است. برنامه ریزی راهبردی فرآیند قرار دادن یک سازمان در جایگاهی است که بتواند در آینده پیشرفت کند. ایده آل آن است که برنامه ریزی راهبردی با مفاهیم کیفیت ترکیب گردد. مدیریت کیفیت رویکردی است که به رضایت مشتری ارزش گذاشته و بر مبنای مشارکت کلیه اعضای یک سازمان در بهبود فرآیند ها، تولیدات، ارائه خدمات و فرهنگ محیط کار استوار است. در این مدیریت تاکید بر بهبود مستمر است و نه تغییر به یکباره.

در سند چشم انداز ۲۰ ساله، برخورداری از جامعه سالم، رفاه، امنیت غذایی، تامین اجتماعی فرصت های برابر، بهره مندی از محیط زیست مطلوب و سرمایه اجتماعی از اولویت های نظام مقدس جمهوری اسلامی در نظر گرفته شده است. در همین راستا قطب های علمی علوم پزشکی کشور، در عرصه های اولویت دار علم و فناوری مندرج در نقشه جامع علمی کشور و نقشه تحول نظام سلامت کشور نقش مرجع، راهبر و مشاور سیاست گذار را ایفا کرده و تولیدات علمی، آینده پژوهی و نوآوری های آنها در زمینه های منتخب علوم و خدمات سلامت علاوه بر تامین جایگاه بالای منطقه ای و جهانی، شرایط را برای استقلال نسبی در تامین منابع، جذب نخبگان و مشارکت بخش های دولتی، خصوصی و غیردولتی فراهم می آورد تا بهبود سلامت شهروندان ایرانی را در حد مورد انتظار برای نیمه راه ۱۴۰۴ تسهیل نماید. در این بین، قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه ای با برخورداری از کادر علمی متعهد، آگاه و متبحر همواره در جهت ارائه فعالیت های علمی ارزنده، مشارکت مؤثر در برنامه های کشوری و تربیت نیروی انسانی متخصص از دانشکده های فعال و پیشرو بوده و حفظ و ادامه این رسالت، با دوراندیشی و استفاده صحیح از فرصت های موجود در قالب برنامه ریزی صحیح ممکن می باشد. لذا انتظار می رود که تدوین اولین برنامه استراتژیک قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه ای به کسب نتایج بهتر با صرف منابع کمتر کمک نماید.

دکتر عبدالرحمن بهرامی

رئیس قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه ای

اعضای کمیته راهبردی قطب

- دکتر عبدالرحمن بهرامی، استاد بهداشت حرفه ای، مدیر گروه مهندسی بهداشت حرفه ای دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان و عضو برد تخصصی بهداشت حرفه ای - رئیس قطب
- دکتر فرشید قربانی شهنا، دانشیار بهداشت حرفه ای و معاون تحصیلات تکمیلی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان - معاون علمی قطب
- دکتر امید کلات پور، استادیار بهداشت حرفه ای - معاون اجرایی قطب
- دکتر رستم گل محمدی، استاد مهندسی محیط زیست، رئیس مرکز تحقیقات علوم بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی همدان و عضو برد تخصصی بهداشت حرفه ای - عضو علمی قطب
- دکتر مجید معتمدزاده، استاد بهداشت حرفه ای و مدیر گروه ارگونومی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان - عضو علمی قطب
- دکتر ایرج محمدفام، دانشیار مدیریت محیط زیست، مدیر گروه مدیریت *HSE* دانشکده بهداشت و رئیس واحد ارتباط با صنعت دانشگاه علوم پزشکی همدان - عضو علمی قطب
- دکتر محمد جواد عصار، استادیار بهداشت حرفه ای - عضو علمی قطب
- دکتر محسن علی آبادی، استادیار بهداشت حرفه ای، مدیر پژوهش و توسعه دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان - عضو علمی قطب
- دکتر مصطفی میرزائی، استادیار بهداشت حرفه ای - عضو علمی قطب

بیانیه رسالت

قطب علمی آموزشی بهداشت حرفه‌ای سلامت کارکنان کلیه مشاغل، حفظ و ارتقاء کیفیت محیط‌های شغلی، استقلال نسبی در تامین منابع و دستیابی به فناوری‌های نوین را سرلوحه کار خود قرار داده است. ما تلاش می‌کنیم در راستای اجرای برنامه‌های کلان نظام سلامت کشور و همسو با جامعه جهانی، ارائه خدمات بهداشت حرفه‌ای در سطح منطقه‌ای و جهانی را ارتقاء دهیم. ما مصمم هستیم تا با مدیریت صحیح، استفاده از اساتید برجسته و بهره‌گیری مناسب از قابلیت‌های علمی و حرفه‌ای موجود، کیفیت ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی و مشاوره‌ای در زمینه بهداشت حرفه‌ای را بهبود بخشیم. این قطب در نظر دارد با برقراری هماهنگی و همکاری بین بخشی و ارتباط موثر و مستمر با دانشگاه‌های ملی و فراملی و مؤسسات بهداشتی دولتی و خصوصی فعال، پژوهش‌های زیربنایی هم‌سو با دانش روز و متناسب با نیازهای کشور و جامعه جهانی را توسعه دهد. ما متعهد هستیم که فعالیت‌های خود را به شیوه‌ای ارائه نماییم که بتواند تولید، توزیع، انتشار و ترویج دانش تخصصی روز را در هر زمان و هر مکان برای همه مخاطبین خود اعم از اساتید، دانشجویان و دانش‌آموختگان بهداشت حرفه‌ای فراهم نموده، و بر اساس ظرفیت‌های علمی و ارزش‌های فرهنگی کشور، بستری مناسب جهت اتخاذ تصمیمات مهم و سیاست‌گذاری‌های کلان در این حوزه از علوم بهداشتی را فراهم آورد.

چشم انداز

ما بر آن هستیم تا از طریق انجام فعالیت‌های علمی خلاق و نوآورانه، ارتباط با صنعت و تولید ثروت، توسعه و ارتقای سطح علمی در حوزه بهداشت و ایمنی شغلی و رفع نیاز کشور در حوزه اجرایی و تامین فناوری، به عنوان یکی از ۱۰ قطب علمی برتر در سطح کشور باشیم. ما تلاش می‌کنیم در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و نقشه جامع علمی کشور، با انجام پژوهش‌های بنیادی و کاربردی، در ارتقای سلامت شاغلین پیشگام باشیم. ما متعهد هستیم که از طریق راهبردهای آموزشی، پژوهشی و مدیریتی، نیروی انسانی کارآمد متخصص در زمینه بهداشت حرفه‌ای را تربیت نماییم. این قطب با تاکید بر تعهد ملی کوشش می‌نماید موجب ارتقای سطح سلامت کارکنان کلیه مشاغل و افزایش بهره‌وری و اثربخشی فعالیت‌ها تا بالاترین سطح ممکن گردد، و به این ترتیب گامی مهم در جهت توسعه پایدار ملی و جهانی بردارد.

ارزش های قطب

- پایبندی به ارزش های اسلامی و اصول اخلاق حرفه ای و حفظ کرامت انسانی
- رعایت انضباط و وجدان کاری
- گسترش خلاقیت و نوآوری های فردی و گروهی
- استفاده بهینه از امکانات و حفظ منابع ملی در راستای اقتصاد مقاومتی
- تعهد به انجام و یا حمایت از تحقیقات کاربردی در راستای الویت های ملی
- استفاده از خرد جمعی و مشارکت سازمانی در جهت توسعه همکاری های ملی
- تلاش مستمر در جهت جلب مشارکت مدیران ارشد، سیاستگذاران، برنامه ریزان و محققین

تحلیل وضعیت فعلی قطب

• محیط داخلی

نقاط قوت

- اولین قطب علمی آموزشی در کشور با فعالیت اختصاصی در حوزه بهداشت حرفه ای
- تجربه و توان اجرایی بالای مسئولین قطب
- توانمندی رو به افزایش در برقراری ارتباط با صنعت، جامعه و سیاستگذاران
- همکاری با مرکز سلامت محیط و کار وزارت متبوع در اجرای طرح های ملی و تدوین دستورالعمل های کنترل عوامل مخاطره زای محیط کار
- عضویت ۲ تن از اعضای قطب در برد تخصصی بهداشت حرفه ای
- مجری طرح بازنگری حدود مجاز مواجهه شغلی کشور
- قابلیت علمی بالا جهت انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی در کلیه حوزه های تخصصی مهندسی بهداشت حرفه ای
- ظرفیت بالا جهت کسب درآمدهای اختصاصی از طریق پروژه های ارتباط با صنعت
- ارتباط و تعاملات موثر با مسئولان ارشد سازمان های اجرائی استان
- ارتباط و تعاملات موثر با مسئولین دانشگاه علوم پزشکی همدان در سطوح دانشکده و دانشگاه
- ارتباط و تعاملات موثر با مراکز تحقیقاتی و پژوهشکده های مستقر در دانشگاه علوم پزشکی همدان

- حضور اعضای هیئت علمی متخصص و مجرب با مرتبه های علمی بالا در قطب
- ظرفیت بالای کارشناسان قطب در انجام کارهای اجرایی و پژوهشی
- حضور پر رنگ اعضای هیئت علمی قطب در انتشار مقالات علمی و تالیف کتب تخصصی و شرکت در همایش های داخلی و خارجی
- وجود گرایش های تخصصی مهندسی بهداشت حرفه ای، ارگونومی و مدیریت HSE در مقاطع PhD و کارشناسی ارشد در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان
- انتشار مجله علمی مهندسی بهداشت حرفه ای
- توانمندی و قابلیت های رو به افزایش وب سایت و سامانه آموزش مجازی قطب
- وجود آزمایشگاه های تخصصی مجهز به دستگاه ها و تجهیزات پیشرفته در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی همدان
- استقرار در دانشکده بهداشت و وجود تعداد زیاد دانشجویان بهداشت حرفه ای در کلیه مقاطع

نقاط ضعف

- عدم وجود برنامه راهبردی منسجم در قطب
- ضعف در فرهنگ کار گروهی
- اتخاذ تصمیمات شتابزده و بدون کارشناسی در قطب
- مشخص نبودن منابع انسانی و مالی مستقل
- ساختار فیزیکی نامناسب و عدم تناسب امکانات با فعالیت های قطب
- عدم وجود چارت سازمانی مدون و ابهام در شرح وظایف اعضا
- عدم الویت بندی مناسب طرح های تحقیقاتی
- مسئولیت های اجرایی متعدد مسئولین قطب
- عدم وجود سیستم انگیزشی مناسب در راستای تشویق اعضای هیئت علمی و کارشناسان نسبت به تحقق اهداف قطب
- کمبود نیروی انسانی ماهر به ویژه در بخش های اداری و اجرایی و چند مسئولیتی بودن کارشناسان موجود

- عدم وجود ساز و کار مناسب جهت جذب اعتبار و گرنت پژوهشی های ملی، منطقه ای و بین المللی
- عدم تشکیل جلسات قطب به صورت دوره ای و منظم
- ضعف تبلیغات و عدم معرفی قطب از طریق رسانه های عمومی و جراید
- عدم برگزاری همایش ها و سمینارهای داخلی
- عدم عقد تفاهم نامه با سازمان های جهانی فعال در زمینه بهداشت حرفه ای

• محیط خارجی

فرصت ها

- هماهنگی و انطباق بین اهداف راهبردی قطب و سیاست های کلان کشور در بخش سلامت
- اختیارات قانونی و رسمی تفویض شده به قطب
- حضور پر رنگ اعضای قطب در برد تخصصی بهداشت حرفه ای
- استفاده از قابلیت های علمی و تجربیات سایر اعضای وابسته به قطب
- تعدد صنایع و سازمان های آماده دریافت خدمات تخصصی بهداشت حرفه ای در سطح ملی و منطقه
- روند رو به رشد تعداد دانش آموختگان بهداشت حرفه ای کشور
- وجود قوانین مربوط به لزوم هزینه کرد بخشی از اعتبارات دستگاه های اجرایی به امر پژوهش
- وجود طرح های ملی مرتبط در مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت
- روند رو به رشد فن آوری های نوین کنترل عوامل زیان آور محیط کار
- توجه سازمان های بین المللی مرتبط به موضوعات تخصصی بهداشت حرفه ای و امکان تبادل اطلاعات با سایر کشورها
- ارتقاء کمی و کیفی فعالیت های آموزشی و پژوهشی در سطوح ملی و بین المللی
- روند رو به رشد برگزاری دوره های آموزشی تخصصی بهداشت حرفه ای در صنایع، سازمان های و ارگان های مختلف

تهدیدها

- عدم تصویب ردیف مالی مستقل جهت قطب
- عدم دسترسی مستقیم و بدون واسطه به منابع مالی و اعتباری
- عدم اعتقاد جدی مسئولین به برنامه های راهبردی و مدیریت کیفیت

- محدودیت بودجه و اعتبارات اختصاصی قطب
- تقسیم ناعادلانه و غیر منطقی اعتبارات و منابع مالی در قطب های علمی
- وجود موانع قانونی در خصوص جذب نیروی متخصص در بخش های اداری و اجرایی
- عدم مشارکت قطب در تصمیم گیری کلان در امور تخصصی بهداشت حرفه ای کشور
- عدم شناخت مناسب صنعت، جامعه و سیاستگذاران از توانمندی و قابلیت های قطب
- ضعف ضمانت های قانونی موجود در راستای اجرائی شدن سیاست های تدوین شده در حوزه سلامت
- نامشخص بودن الویت های تحقیقاتی صنایع و سازمان های نیازمند دریافت خدمات تخصصی بهداشت حرفه ای
- طولانی بودن فرایندهای اداری
- بی ثباتی و نابسامانی در صنایع کشور
- نبود سیستم و بودجه کافی در خصوص تعمیر و نگهداری دستگاه ها و تجهیزات آزمایشگاهی

موضوعات راهبردی

• موضوع ۱) راهبری نظام مند قطب

هدف ۱: هدفمندی، همسویی و هم افزایی فعالیت ها با رویکرد نظام مند و برنامه محور

هدف ۲: ارتقای سطح مشارکت اعضاء و بهبود نظم

راهبردها:

- تصویب برنامه ی راهبردی قطب، با تاکید بر الویت برنامه ها و محورهای بسته های تحول و نوآوری آموزش علوم پزشکی کشور
- تدوین و تصویب برنامه های عملیاتی (*Action Plan*) برای تحقق اهداف برنامه ی راهبردی
- برگزاری کارگاه مدیریت استراتژیک با هدف توانمندسازی راهبردی مدیریت و اعضای قطب
- برگزاری جلسات رسمی با حضور مسئولین دانشگاه، دانشکده و مسئولان استان که نقش موثری در پیشبرد اهداف قطب دارند.
- برگزاری نشست مشترک با اعضای هیات علمی و نمایندگان دانشجویان
- تنظیم دستورهای جلسات بر اساس برنامه راهبردی و عملیاتی قطب
- تشکیل منظم جلسات قطب

• موضوع ۲) آموزش و پژوهش

هدف ۱: افزایش کمیت و کیفیت دوره های آموزشی

هدف ۲: ارتقاء کمی و کیفی فعالیت های پژوهشی قطب

راهبردها:

- استقرار و ارتقاء سامانه آموزش مجازی و تامین دسترسی و استفاده دانشجویان، متخصصین و دانش آموختگان بهداشت حرفه ای
- تشکیل کمیته های تخصصی نیازسنجی آموزشی و پژوهشی
- طراحی، تدوین، اجراء و ارزشیابی دوره های آموزشی تخصصی مهندسی بهداشت حرفه ای با رویکرد معرفی دستاوردهای جدید علمی

- بازنگري كوريكولوم هاي آموزشي و طراحي دوره هاي آموزش تخصصي مبتني بر نيازسنجي جهت دانش آموختگان، دانشجويان و اعضاي هيئت علمي با همكاري اساتيد مجرب كشور
- پايه گذاري و اشاعه تكنيك هاي نوين در كليه زمينه هاي تخصصي علم بهداشت حرفه‌اي
- انتشار و تجديد چاپ كتب مرجع مبتني بر آخرين يافته هاي علمي روز جهان
- ارائه الگوي مناسب در زمينه دوره هاي آموزش بهداشت حرفه‌اي در كشور
- برگزاري كارگاه هاي آموزشي در زمينه تدوين گايدلاين هاي تخصصي و کاربردي نمودن نتايج پروژه هاي تحقيقاتي
- تعيين لاين هاي تحقيقاتي تخصصي اعضاي قطب در سال جاري و برنامه ۵ ساله قطب
- برگزاري همائش ها و سمينارهاي داخلي ساليانه جهت گروه هاي هدف
- تبادل اطلاعات از طريق چاپ مقالات علمي و شركت در همائش ها و سمينارهاي تخصصي داخل و خارج از كشور
- تلاش در جهت كسب نمايه هاي بين المللي جهت مجله علمي قطب
- چاپ مقالات فارسي و انگليسي در گرايش هاي مختلف بهداشت حرفه‌اي

• موضوع ۳) ارتباط با صنعت و جامعه

هدف ۱: شناسايي پژوهش هاي الويت دار ملي و منطقه اي تجارت محور

هدف ۲: تامين بخشي از بودجه قطب از طريق تجاري سازي دستاوردهاي پژوهشي

راهبردها:

- راه اندازي پايگاه تجاري سازي در وب سايت قطب و عضويت در سايت هاي مرتبط با بازار فناوري
- كسب گواهي آزمائشگاه معتمد و ارائه خدمات تخصصي آزمائشگاهي در سطوح ملي و منطقه اي
- عقد تفاهم نامه همكاري با مراكز آموزشي و تحقيقاتي كشور جهت راه اندازي و تجهيز آزمائشگاه هاي تخصصي بهداشت حرفه‌اي
- برگزاري كارگاه هاي آموزشي كار با دستگاه هاي پيشرفته آزمائشگاهي و تجهيزات تخصصي بهداشت حرفه‌اي در كليه سطوح

- معرفی توانمندی های قطب و برقراری ارتباط با شرکت هایی که از نظر داشتن مشکلات عمده ایمنی و بهداشت در کشور حائز اهمیت می باشند.
- استفاده بهینه از قابلیت های دانشجویان و اعضای هیئت علمی جهت انجام پروژه های ارتباط با صنعت
- ایجاد تسهیلات لازم در راستای حمایت از ثبت پتنت
- معرفی قطب از طریق رسانه های عمومی و جراید
- توسعه کمی و کیفی بانک اطلاعاتی بهداشت حرفه ای در کشور

- موضوع ۴) تعاملات بین المللی

هدف: توسعه ی ارتباطات و همکاری های علمی و بین المللی
راهبردها:

- عضویت در مجامع علمی بین المللی
- گسترش روزافزون آموزش الکترونیک و حضور پررنگ در فضای مجازی و به اشتراک گذاشتن و ترویج دانش تخصصی در سطح ملی و بین المللی
- افزایش حضور و تعامل اعضای هیات علمی با مجامع علمی بین المللی
- اعمال تمهیدات و ارائه تسهیلات جهت افزایش تعداد فرصت های مطالعاتی
- تامین تسهیلات مالی و تشویق اعضاء جهت شرکت در همایش های بین المللی علمی
- همکاری و هماهنگی با دانشگاه ها، موسسات و مراکز آموزشی داخل و خارج از کشور جهت برگزاری دوره های آموزشی به صورت مشترک
- تربیت دانشجوی *PhD by research* با همکاری مراکز علمی خارج از کشور
- پیش بینی فرصت های مطالعاتی خارج از کشور جهت آشنائی اعضای قطب با جدیدترین دستاوردهای علمی
- عقد تفاهم نامه همکاری با دانشگاه ها، موسسات و مراکز پژوهشی خارج از کشور جهت انجام پروژه های تحقیقاتی مشترک

موضوع ۵) منابع مالی و ساختارها

هدف ۱: توسعه و استقلال منابع مالی قطب

هدف ۲: افزایش کارایی و اثر بخشی منابع مالی قطب

هدف ۳: اصلاح فرآیندها و متناسب سازی ساختارها

راهبردها:

- تنظیم بودجه ی عملیاتی در سال ۱۳۹۵
- بهبود ساختار تشکیلاتی در چارچوب برنامه ی راهبردی قطب
- مستند نمودن فعالیت های قطب با هدف اصلاح فرآیندها
- بازرنگری در شیوه های کسب درآمد
- توسعه ی درآمدهای اختصاصی از طریق ارائه مشاوره و خدمات فنی تخصصی به ذی نفعان در قالب پروژه های ارتباط با صنعت
- برنامه ریزی به منظور صرفه جویی در هزینه های جاری

موضوع ۶) منابع انسانی

هدف: توسعه منابع انسانی اعم از اعضای هیات علمی و کارشناسان

راهبردها:

- برنامه ریزی منابع انسانی مبتنی بر برنامه ی راهبردی قطب
- تدوین برنامه ی عملیاتی سالانه برای تحقق اهداف قطب به ویژه در بخش منابع انسانی
- تلاش در جهت جذب نخبگان علمی